

Тихомиров О. О., к.ю.н.,
Карпенко О. О., студентка,
Національна академія СБ України, м. Київ, Україна

ДО ОСМИСЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ

Активізація інтеграційних і глобалізаційних процесів у світі стала найважливішою ознакою розвитку сучасної цивілізації. У цій ситуації забезпечення національного інформаційного суверенітету для України і як для об'єкта глобальних інформаційних впливів, і як для повноправного суб'єкта міжнародної діяльності, міжнародних інформаційних обмінів, має надзвичайно велике значення. Адже суверенні інформаційні ресурси – надбання нинішнього і всіх попередніх поколінь українського народу – є основою його існування й розвитку та забезпечення національно-культурної самобутності в глобалізованому світі.

Проблеми забезпечення інформаційного суверенітету виникли як проблеми нового інформаційного суспільства, що набувають дедалі більшої актуальності, та щораз більш насущними стають питання, пов'язані з необхідністю конкретизації уявлень про інформаційний суверенітет, уточнення його характеристик для отримання практичної відповіді на питання про методики й засоби його збереження та вдосконалення.

Досліджуючи дану проблему крізь призму сьогодення України, потрібно зауважити, що осмислення інформаційного суверенітету певною мірою гальмується традиційними поняттями про суверенітет як такий. Якщо, наприклад, розглядати лише групу сучасних українських словників, то суверенітет у них (нім. *souveränität*, франц. *souverainete* – верховна влада, похідні від латин. *super* – над) розтлумачується як «верховенство влади всередині країни та її незалежність від влади будь-якої іншої держави», «незалежність держави від інших держав у зовнішній і внутрішній політиці», «політична незалежність і самостійність держави у внутрішній та зовнішньополітичній діяльності, що не допускає втручання інших держав» тощо [1].

У кожному з цих визначень йдеться про забезпечення впливу влади на певній території, обмеженій, як правило, кордонами незалежних держав. Однак якщо повернутися до розгляду суверенітету інформаційного, то слід зазначити, що сучасні технології поширення інформації, потужні інформаційні обміни в рамках уже сформованого глобального інформаційного простору значною мірою нівелюють територіально-географічні особливості суверенітету держави.

В українській нормативно-правовій практиці поняття «інформаційний суверенітет» вперше з'являється в Законі України «Про інформацію» (редакція 2002-2011 рр.), ст. 53 якого вказує, що «основою інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси. До інформаційних ресурсів України входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення. Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території і вільно розпоряджається ними, за винятком випадків, передбачених законами і міжнародними договорами», а ст. 54 визначає гарантії інформаційного суверенітету [2]. Змінами, внесеними до цього закону 09.05.2011 р. ці статті були виключені.

У Законі України «Про Національну програму інформатизації» 1998 року дано визначення поняття «інформаційний суверенітет держави». Під ним розуміється «здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою додержання законів України, прав і свобод громадян, гарантування національної безпеки держави» [3].

Про необхідність забезпечення інформаційного суверенітету держави згадується і в «Доктрині інформаційної безпеки України» 2009 року, яка втратила чинність в 2014 році. У розділі «Основні засади інформаційної безпеки України» цього документу вказується, що «основною метою реалізації положень Доктрини інформаційної безпеки України є створення в Україні розвиненого національного інформаційного простору і захист її інформаційного суверенітету» [4].

За роки незалежності України неодноразово здійснювалися спроби вивести питання забезпечення інформаційної безпеки та інформаційного суверенітету на уконцептуально-доктринальний рівень законодавства. На межі 2000 років двічі вносилися законопроекти з назвою «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України», а у 2014 році «Про засади інформаційної безпеки України». Останній, зокрема презентував інформаційний суверенітет як мету державної політики інформаційної безпеки і як життєво важливий інтерес держави в інформаційній сфері [5]. Проте жоден з цих законопроектів з різних причин не дійшов до прийняття Верховною Радою України.

Серед наукових напрацювань своєю вичерпністю привертає до себе увагу визначення інформаційного суверенітету України, запропоноване В. О. Олійником, О. В. Сосніним, Л. Є. Шиманським: « – це виключне право України відповідно до Конституції і законодавства України та норм міжнародного права самостійно і незалежно, з додержанням балансу інтересів особи, суспільства і держави визначати й здійснювати внутрішні й геополітичні національні інтереси в інформаційній сфері, державну внутрішню й зовнішню інформаційну політику, розпоряджатися власними

інформаційними ресурсами, формувати інфраструктуру національного інформаційного простору, створювати умови для його інтегрування у світовий інформаційний простір та гарантувати інформаційну безпеку держави» [6].

Таким чином забезпечення інформаційного суверенітету є одним з ключових завдань сучасного етапу державотворення України. Проте його стримується низкою впливових чинників серед яких передусім геополітичні, внутрішньополітичні та економічні. При цьому наявні досить значні наукові розробки у цьому напрямі, які могли б стати основою формування належного законодавчого закріплення концепту інформаційної безпеки України та її інформаційного суверенітету.

Література

1. Онищенко О. С., Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін. – К.: НБУВ, 2011. – 164 с.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
3. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>
4. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України № 514/2009 від 08.07.2009
5. Про засади інформаційної безпеки України: Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>
6. Олійник О. В., Політико-правові аспекти формування інформаційного суспільства суверенної і незалежної держави / О. В. Олійник, О. В. Соснін, Л. Є. Шиманський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/Sosnin_2.htm

УДК 347.5

Федорченко Н. В., к.ю.н., доцент,
Київський університет туризму, економіки і права, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДДОГОВІРНИХ КОНТАКТІВ ПОТЕНЦІЙНИХ КОНТРАГЕНТІВ ЗА ДОГОВОРОМ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ

В сучасній літературі з договірного права виділяють важливу, на нашу думку, стадію укладення договору, як переддоговірні контакти сторін. В українській юридичній літературі ця проблематика розглядається лише в декількох наукових статтях [6], автори яких стимулюють до наукової дискусії з питань, пов'язаних з підставами та природою цих правовідносин. Так, О. О. Мережко цілком слушно вказує, що у сучасному договірному праві укладення договору через акцепт оферти не єдиний варіант, адже